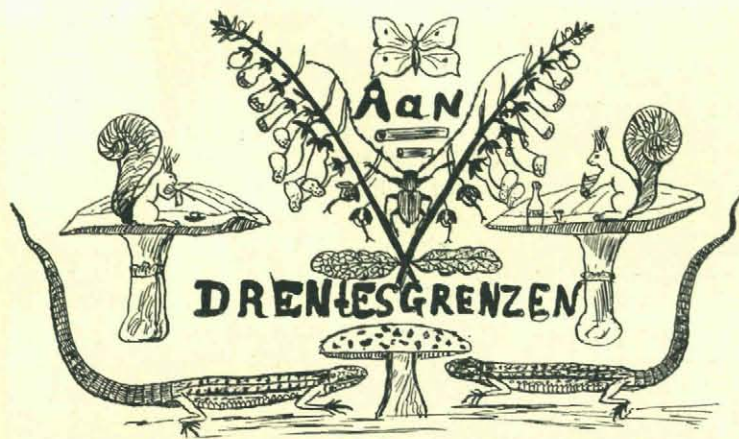

Het is een prachtige Julimorgen!

Wij bevinden ons op een met iepen beplanten straatweg, waarlangs eenige boerderijen verstrooid liggen. In de verte verheft zich het Paterswolderbosch, het hoofddoel van onze tocht, dat zich scherp tegen den horizon afteekent. De mist is een kwartiertje geleden opgetrokken en nu straalt de zon over het landschap. Aan weerskanten van den weg strekken zich door de dauw bevochtigde weidevelden uit, waarop hier en daar eenige boerenmeiden en knechten de koeien melken. Ver achter ons hooren wij een klok zes uren slaan, dat is de Martinitorren.

We gaan in flinken pas; de plantenbussen op onzen rug zijn volgepropt met koek, hard gekookte eieren en boterhammen met vleesch.

Na een half uurtje voortgestapt te hebben, bereiken wij de zoogenaamde „Wildernis.” Wij slaan bij een bruggetje, „Het witte bruggetje”, rechts af en komen, na een nat

Het witte Bruggetje over „t Riviertje.”

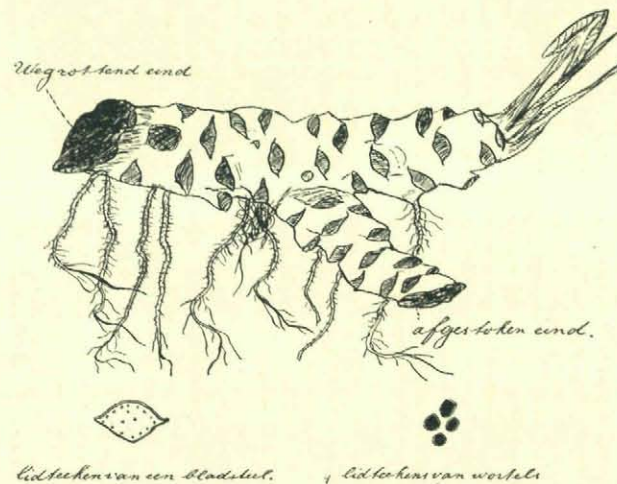
weiland te zijn doorgelopen, in een tamelijk uitgestrekt veentje.

Dit veentje wordt besproeid door een tocht of verbindingskanaaltje, dat wij met den weidschen naam „Riviertje” bestempeld hebben.

Dit schijnt het vroeger ook geweest te zijn, want aan den eenen kant, waar de groenlanden zich uitstrekken, verheft zich nog een laag dijkje, om de landerijen 's winters voor overstrooming te vrijwaren, terwijl de „Wildernis”, die aan den anderen kant gelegen is, elken winter onder water staat.

Ons „Riviertje” baant zich een weg door het kreupelhout, dat uit elzen- en wilgenboschjes van een meter of vier hoogte bestaat.

Hier groeien masas's waterplanten (waterscheerling, kikkerboet, pijlkruid enz.), waar tusschen vooral de waterlelie met hare melkwhite bloemblaadjes en goudgele hartjes en ook de botergele plomp in het oog vallen. Ook de wortelstok

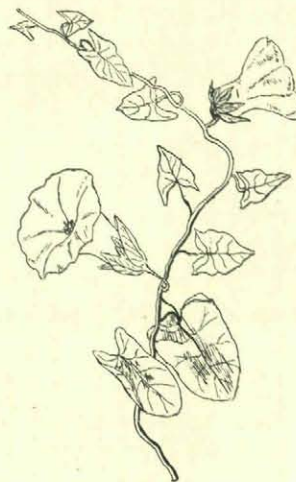

van de plomp is zeer merkwaardig. Soms is hij vertakt, soms niet. Aan den bovenkant en aan de zijden is hij bezaaid met eigenaardige lidteekens, achter gelaten door de steelen der bladeren. Aan den onderkant ziet men verscheidene ronde, diepe lidteekens met eenigszins opstaande randen. Dit zijn de lidteekens van de weggerotte wortels, die meestal met z'n vieren en soms met z'n vijven bij elkander staan.

In den herfst, wanneer het „Riviertje” uitgebaggerd is, kan men massa's van deze wortelstokken op den oever vinden, doch meestal zeer beschadigd.

Het kreupelhout wordt aan den eenen kant begrensd door een moeras, waarin varens, andromeda, veenbes, wollegras, drosera, (meest rotundifolia) en..... riet en veldbies op een bed van veenmos welig tieren.

Op de drogere plaatsen groeit volop gagel, gentiaan, potentilla, dophei, erica, vogelwikke enz. enz., terwijl de vlakte als bezaaid is met slanke distels, die hun koppen hoog boven alles uit heffen.

Convolvulus.

Tusschen het struikgewas strengelt zich bevallig convolvulus, met hare melkwhite en roze getinte kelken.

Hier en daar steken eenige lisschen en kattestaarten boven de oppervlakte van een modderpoel uit.

Boven dit plantenparadijs zweeft een heir van vlinders en libellen van allerlei kleur.

Ook aan vogels is hier geen gebrek. Ginds op die naakte vlakke krioelt het van grito's (of grutto's) en waterwulpen, waartusschen ook enkele kieviten zich bewegen.

Van 't voorjaar hebben wij hier herhaaldelijk rondgezworven en de vliegkunst dezer beweeglijke grito's bewonderd. Zoodra men hunne nesten nadert, scheren ze langs het hoofd der indringers en strijken nu en dan voor hunne voeten neer, steeds afschuwelijk schreeuwend en trachtend hen van 't nest te verwijderen.

Dit nest is heel eenvoudig ingericht, een gewoon kuilje in de hei, waar meestal 4 peervormige eieren, met de punten naar elkaar toe gekeerd, in liggen.

Zeër dikwijls zagen wij een nest; maar daar wij dit soort van eieren reeds bij onze verzameling hadden, lieten wij het ongemoeid.

Ook valken en buizerden komen hier in grooten getale voor. Eens, tijdens een onweer, heb ik er een zevental bij elkaar gezien, die onrustig rondvlogen.

Hoog in de lucht zweeft een groote velduil, waarvan wij nu en dan flauw een zonderling „kèrr” hooren.

Kijk! wat is dat daar?

Het is een zwarte kraai, die angstig krassend — den bek wijd open, zoodat het roode verhemelte-scherp tegen het zwart afsteekt — achtervolgd wordt door een paartje grito's; dat schermt onophoudelijk langs hem, terwijl ze hem met hunne lange snavels in den rug stooten. In het vliegen zijn de grito's hem verreweg de baas, daarom spoedt de roover, die zich zeker te dicht bij het nest had gewaagd, zich naar de boschjes, waar hij hen wel aan kan. Maar zoodra hij deze bereikt heeft, keeren de grito's, zegevierend krijschend, terug en verdwijnen weldra uit ons oog.

Wij gaan verder en na ons door de struiken te hebben gedrongen, komen wij aan een open plekje, met gras begroeid. Prrrr!

Een vogel vliegt voor onze voeten op.

„Een korhoen!” „Een patrijs!” „Jongens, zoeken, hier moet een nest wezen.

Wij snelden naar de plek, waar het beest opgevlógen was en doorzochten de geheele opene ruimte. Geen spoor van een nest.

Nu, er is niets aan te doen, laten we maar verder gaan en zien dat we over die veensloot komen.

Rsst! Wat nu weer?

„Ik durf wedden, dat 't een hagedis is!” „Hm, of een kikker” merkt een onzer op. „Neen, 't is een hagedis, ik zie een kopje tusschen het riet uitsteken, dat over de sloot ligt. Voorzichtig, hou me bij mijn beenen vast.”

De jager gaat plat op de buik liggen, heft zijn rechterhand omhoog.... Rsst, daar schuift hij weg. Kijk! daar heb j'ém weer, vlak bij den wal tusschen die gagelstruik, nu moet je haar hebben.

Weer wordt de hand opgeheven. Een oogenblik van spanning..... Plomp!... een hand omknelt een bosch riet en gagel en daartusschen spartelt een aardig Lacertaatje vivipara.

Hoera! „We krijgen geluk vandaag jongens!” „'t Begin is prachtig!”

„Gauw in de bus!” Al de proviand wordt er uitgegooid en in drie paar zakken gestopt. Met wat nat veenmos werd zij in de bus gevangen gezet; het was een mooi wijfje, dat in diezelfde week nog 8 jongen kreeg in het terrarium. Nu de sloot over! Wie durft eerst?

De opgewonden bezitter van de hagedis durft wel maar onder voorwaarde, dat de anderen hem na zullen springen.

Een fikschen aanloop. Een, twee.... drie! Daar gaat hij! Hij wil, voor de sloot gekomen, afzetten, maar de veenachtige wal bezwijkt onder zijn voeten, twee armen worden

omhoog gestoken en daar ligt onze maat in het water.... neen, in de modder te spartelen.

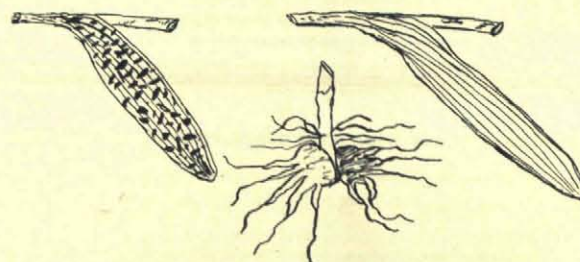
„Een goed begin,” roept er een.

„We zullen geluk hebben,” spot de ander.

De drenkeling wordt uit de modder geheschen en nu gaat het op een draffe naar 't „Riviertje.” Zijn blouse wordt met een mes afgekrabd, maar de broek wordt uitgetrokken en evenals de kousen uitgespoeld.

Terwijl de ongelukkige hiermede bezig is vinden de twee anderen, die wat rondloopen, een plekje, dat als bezaaid is met orchideeën (allemaal *Orchis latifolia*, de breedbladerige orchidee). Weldra zijn er eenige uitgestoken, om thuis onder een glazen stolp in een bord met nat veenmos te worden gezet.

Bij sommige zijn de bladeren bleek, effen groen, bij andere zwart gestippeld. Jammer dat het reeds laat in

Gespikkeld blad.

Wortels van
Orchis latifolia.

Effen blad.

den tijd was; want we konden nog slechts een weekje in huis van deze prachtige bloem genieten. Deze plant trok vooral onze aandacht door hare wortels.

Deze bestaan uit twee handvormige vleezige knolletjes; een van het vorige jaar, uit welks reserve-voedsel de plant in Mei opschiet en een nieuwe, die opgehoopt is met voedsel voor 't volgende jaar.

Eindelijk was de broek schoongemaakt en, zoo goed en zoo kwaad het ging, gedroogd. De tocht werd voortgezet en wij verspreidden ons, om, evenwijdig loopend, meer te kunnen vangen.

De een ving een heikikker, de ander een mooie boktor, een derde een mooie bandvorming bij de els, in den vorm van een bisschopsstaf.

Eensklaps bleef ik staan bij een ouden boomstam, waarvan een stuk tusschen de varens op den grond lag.

Op dit laatste zag ik een volwassen mannetjes hagedis, dat mij doodbedaard, vol zelfvertrouwen aankeek.

Ik had niet veel hoop deze slimmerd te krijgen en daarom riep ik den naastbijzijnden kameraad om, elk van één kant komend, hem te pakken. Toen hij naderbij kwam fluisterde hij mij opgewonden toe: „Wat kan mij jou hagedis schelen, zie je die ringslang dan niet daar tusschen de varens?”

Toen ik naast hem kwam staan zag ik haar ook; het was een prachtexemplaar, dat zóó tusschen de varens lag, dat zij van mijn vorige plaats niet te zien was.

„Jij de slang, ik de hagedis,” fluisterde ik.

Twee plompen tusschen de varens en het gesis van de woedende slang vermengde zich met het geschuifel van de ontluchtende hagedis, die, echter met achterlating van zijn staart, die in mijn hand bleef, het hazenpad koos. Het gelaat van mijn vriend blonk van vreugde, doch weldra kwam er een trek van afgrijzen op zijn gelaat.

Een smerige, uiachtige reuk kwam ons in de neus en de kronkelende slang besmeerde de mouwen en handen van zijn belager met een gele, zalfachtige stof, een verdedigingsmiddel van de ringslang.

Nu gauw naar een zijtak van 't „Riviertje,” dat onder

het tweede of „Gele bruggetje” doorgaat. Dit „Gele bruggetje” was vroeger geel, doch nu is het al lang wit geverfd, maar het wordt toch nog ter onderscheiding van 't „Witte bruggetje” het „Gele bruggetje” genoemd.

De handen worden gereinigd en de mouwen terdege uitgewrongen, maar toch blijft er nog een vies luchtje aan.

Daar komt ook onze bemodderde vriend aanhollen met een jong leeuwerikje, dat eenzaam tusschen de hei zat te piepen. Hij had ook nog een paar heikikkers in de bus. Allen waren opgetogen. „Wat een prachtige morgen!”

De tocht wordt voortgezet over een massa slooten en hekken. Wij liepen evenwijdig met de zijtak van 't Riviertje en kwamen zonder ongelukken op den weg bij 't „Gele bruggetje” uit, behalve dat ondergeteekende bij 't overklimmen van een hek, zijn broek zoowat midden door scheurde.

Het „Gele bruggetje” is ongeveer een kwartier verder op den straatweg dan 't witte bruggetje. We hadden dus een halven cirkel door de wildernis beschreven.

Wij passeerden het tolhek en het café „Eeldewolde” en een paar minuten verder kwamen wij aan de plek, waar de hagedissen langs den weg, zich onder op de boomen in 't zonnetje zaten te koesteren.

Nu begint de geregelde jacht.

Kijk eens jongens! die heb jullie overgeslagen; dat is geen wonder ook, wat zit dat beest hoog, wel een meter boven den grond, zoo hoog heb ik er nog nooit eentje gezien. Meestal zitten ze niet hooger dan een kwart à een halven meter.

Pas op! Hij ziet ons, loopt door!....

Ziezoo, wij zijn voorbij. Laat een van jullie nou midden op den weg gaan staan en naar hem kijken, dan houdt ons hagedisje hem in 't oog en dan kan een ander het ongemerkt van achteren naderen.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Een gaat er op den weg staan en de jager sluipt achter den boom. Hij doet plotseling een sprong zijwaarts, en.... onder de hand, die plat tegen den boom is gelegd, steekt een kronkelend staartje uit. Gauw een bus, jongens, anders breekt zijn staart nog af, want dat doet dit hagedisje veel gauwer dan de groote soort (*Lacerta agilis*).

Langzaam wordt de hand op zijde geschoven en nu komt de helft van het ranke lichaampje te zien; dit wordt met de andere hand gegrepen en ons vorig hagedisje krijgt gezelschap.

Na dit oponthoud gaan we weer verder.

Ginds in de verte blinkt reeds het Paterswolder meer (groote veenplas).

Het duurt nogal eenigen tijd, voordat no. 2 ontdekt wordt en wel op den beganen grond. Aan den voet van een eik, op een versche molshoop, zit een aardig volwassen exemplaar zijne kaken met welgevallen nog op en neer bewegend bij het verslinden van de een of andere prooi. Hij heeft ons nog niet opgemerkt en wij staan aan den anderen kant van den weg hem gade te slaan.

Daar daalt, aan haar zijden draad, een dikke kruisspin neer. Nauwelijks heeft ons hagedisje haar ontdekt, of het schiet vooruit naar de plek, waar de spin zal terecht komen, steekt zijn kopje omhoog en verbeidt ongeduldig, onop houdelijk met zijn staart kronkelend, de aankomst van het arme slachtoffer.

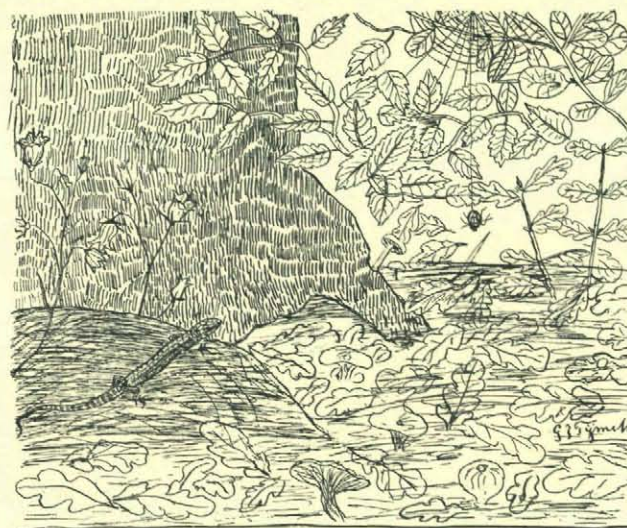
Dit, zich van geen gevaar bewust, daalt langzaam, tot vlak boven het hagedisseneusje. Ons hagedisje duikt neer om zich plotseling op zijne voorpooten op te heffen, de bek wordt wijd open gesperd en omklemt weldra de dikke romp van het arme slachtoffer.

Nu loopt ons beestje naar de plek terug, waar wij het

aantreffen, om hier gemakkelijk zijn buit te verslinden.

Het schudt eenige malen de arme spin geducht heen en weer tot dat het dier roerloos blijft, drukt het kopje tegen den grond, laat zijn prooi los en grijpt het weer.

Nu zet de kleine moordenaar het eene voorpootje op de

„Het duurt lang eer No. 2 ontdekt wordt.”

spin en trekt met de bek uit alle macht, zoodat de ingewanden er uit spatten.

Er blijft nu slechts een weeke massa over, die weldra geheel is ingeslokt, en.... alles is gedaan.

Het hagedisje gaat gemakkelijk liggen en maakt ^{zich} dit zoo plat mogelijk, om meer zonnearmte op te vangen. Het sluit de oogjes, om in zalige rust te genieten, doch weldra heeft een onzer den dood van den armen nettenwever gewroken en verdwijnt ook dit hagedisje in de plantenbus.

Wij loopen verder; kijk! wat een kleintje is me dat; het springt van 't eene elzenblad op het andere, zonder dat deze er van ombuigen of zelfs maar merkbaar bewegen. Wat verbazend vlug is dat beestje en evenals alle jongen van de kleine hagedis, pikzwart; daar verdwijnt het tusschen het loover, daar heb j'm weer, weg is hij....

Eindelijk bersiken wij het bosch, doch alvorens verder te gaan, verzamelen wij nog een paar honderd sprinkhanen op een weiland, aan de zoom ervan.

Men vangt dit levend hagedissevoedsel zeer gemakkelijk, door een flesch te nemen en in plaats van de kurk, de duim als stop te bezigen. Bij elke gevangen sprinkhaan wordt de duim even opgelicht, om 't slachtoffer door te laten en wanneer men genoeg heeft, wordt de kurk die van eenige gaatjes is voorzien, er weer opgedaan.

Op deze manier ontsnapt er geen enkele.

Zie zoo, nu hebben we er genoeg. We gaan het bosch niet in, maar loopen door naar het „Familie-hôtel” om bij een glas melk de rest van onze boterhammen op te peuzelen. Bij den ouden stalknecht, die een oud bekende van ons is, wordt het jonge leeuwerikje bezorgd; hij zal het zoolang voeden en in een kooitje doen, tot wij terug komen.

Nadat wij ons wat aan de gymnastiektoestellen vermaakt hadden, gingen wij verder, doorliepen het dorp Paterswolder ten deele en sloegen bij de school linksaf. Hier kwamen wij op een mullen zandweg en nadat we dezen een kwartiertje gevolgd waren, bereikten wij de bosschen van het prachtige en zeer uitgebreide buitengoed „Vosbergen”.

Langen tijd doolden wij door de bosschen rond en lieten ons niet afschrikken door bordjes met „Verboden Toegang”

enz., want dat wordt zoo streng niet genomen en een plantenbus is een goed vrijgeleide.

Zie eens, wat heb je daar op dat heuveltje, waar het voetpad dwars doorheen loopt? 't Lijken wel toortsen. Maar neen, ze zijn rood.

Laten wij eens naderbij komen; 't is waarachtig Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*).

Dat is nog eens recht een buitenkansje!

Deze kleine plek, aan de zoom van een der bosschen, is er mee bezaaid. Wel een 50-tal bij elkaar, die hunne lange stengels bijna een meter boven den grond verheffen. Deze stengels zijn aan de eene zijde dicht bezet met roze-kleurige kelken, ongeveer in den vorm van een vingerhoed. Kijk eens hier, daar heb je d'r een vuurroode en daar een bleekroode en... daar nog een drietal spierwitte, met rose honingmerken.

En daartusschen is de grond bezaaid met één-jarige plantjes van Vingerhoedskruid.

Bij de éénjarige plantjes is geen spoor van bloei te zien, alleen maar een roset van wortelbladeren, waaruit het volgend jaar een stengel met bloemen zal komen.

Let eens op de bladeren van deze plant.

De ondersten zijn groot en gekarteld of gezaagd. De oppervlakte van het blad is doorkruist met aderen, die

Top van Vingerhoedskruid; *Digitalis purpurea*.
a. blad. b. vrucht. c. bloem. d. schutbladjes.
Verkleind.

aan den onderkant uitpuilen, en bezet met een grijze massa vilt-haartjes. De bovenste blaadjes zijn zeer smal en spits en eindigen in schubben. Kom jongens, laten we een paar van die éénjarige plantjes uitsteken.

Zeker, een prachtig bloeiend tweejarig exemplaar kan ook geen kwaad, hier bij zulk een overvloed mist men er een paar niet.

Maar het wordt zoo langzamerhand tijd om te eindigen.

In 't kort gezegd, wij vonden nog eenige exemplaren bremstruiken, omwoeld door duivelsnaagaren en hielden ons nog een uurtje op bij een mierenhoop, aan den oever van een der vijvers van „Vosbergen.” Ook zagen wij nog een mooi heksenkring van paddestoelen om een den. Wij kwamen om half vijf weer langs een ander pad bij het „Familie-hôtel” terug en vertrokken om kwart voor vijf, bepakt en bezakt, met de tram naar Groningen, nadat wij de jonge leeuwrik in ontvangst hadden genomen.

POST SCRIPTUM.

Direct toen wij thuis kwamen, plaatste ik mijn Vingerhoedskruid, dat reeds vrij slap geworden was, in een bloempot en weldra stond hij weer kaarsrecht.

Doch ik had hem nog geen twee dagen gehad, toen ik 's morgens naar het balkon gaande, waarop de plant gestaan had, tot mijn groote spijt ontdekte, dat de plant topzwaar geworden en door een rukwind uit den pot op de straat geworpen was. Toen ik naar beneden keek, zag ik juist twee straatjongens er om vechten en weldra was de mooie plant uit elkaar gescheurd.

Het leeuwrikje kwam in een kooitje met een versche pol klaver en een bakje met water.

Eerst moest het nog gevoed worden, doch na een paar weken begon het reeds zelve te eten en nu is het reeds geheel volwassen.

De hagedisjes en de ringslang werden in het terrarium bezorgd en leven nog goed.

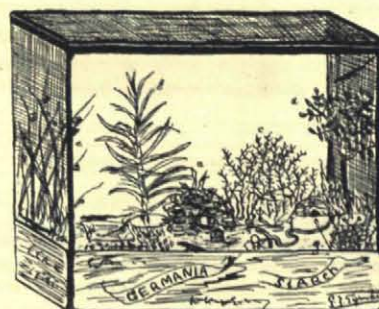
Mijn terrarium is samengesteld uit een stijfselkist en daar bovenop een geraamte van latten. Aan de breedtezijden zijn glazen en aan de lengtezijden gaas. Ook het deksel is van gaas.

Bij mijn thuiskomst kreeg ik eerst een standje van de meid over mijn schoenen, die vuurrood waren door het loopen in het veenwater en over het prachtige vingerhoedskruid, want wat deed ik zulk tuig mee te brengen; doch ik stoorde mij er niet veel aan; maar toen men „voor” mijn gescheurde broek zag, brak er een onweersbui los.

Groningen.

G. J. TIJNSTRA,

gymnasiast.

Terrarium van een stijfselkist.

a. boomknoest. b. palmpje. c. struikhei. d. aucuba (المشم).
e. veldbies. f. drinkbakje. g. dophei. h. hokje van turf.

Wij plaatsen dit opstel van ons jonge vriendje uit Groningen (die ons meldt, dat hij heden 14 jaar is geworden en vurig hoopt, dat zijn stukje in *D. L. N.* zal komen te staan) ter aansporing voor andere jongelui. Niet evenwel, om ons veel zulke lange opstellen met teekeningen ter opname in *D. L. N.* te zenden; dat genoegten mogen wij ons alleen zoo nu en dan eens gunnen; maar ter aanmoediging voor alle 14-jarigen om er ook zoo flink op uit te trekken en de natuur in huis te sleepen, al kost het kleerscheuren en standjes. Zoo'n broek of rok, zoo'n kiel of blouse, die je aantrekt, als je op natuursport uitgaat, is toch je allerbeste niet. En bovendien laat die maar scheuren. Als 't anders niet is! Ze zijn je meestal toch te kort of te nauw. We kennen nu al verscheiden knappe, gezonde jonge mannen en vrouwen, die een jaar of vijf zes geleden op onze aansporing net zoo met natuursport zijn begonnen, en 't zich nooit zullen beklagen; ook al studeeren ze niet verder in Plant- en Dierkunde.

H.